

The of Sweden®

LEVANDE KULTUR i en pulserande region

KULTURPOLITISKT PROGRAM FÖR ÖREBROREGIONEN

Förord

I januari 2010 antog regionfullmäktige Örebroregionens första gemensamma kulturpolitiska program. Under ett helt år fördes kreativa samtal om kulturens mål och framtid i vår region. Hur tar vi tillvara kulturens kraft? Och vad krävs för att vi tillsammans ska nå våra gemensamma mål för kulturen? Drygt 70 personer från olika delar av kultursektorn var aktiva i arbetet.

Kultur och kreativitet spelar en viktig roll för ett hållbart samhälle, för tillväxt, innovationer och för regionens attraktivitet. Att få ta del av kulturella upplevelser eller själv få möjlighet att uttrycka sig konstnärligt är grundläggande mänskliga behov. Kultur och konst är också viktiga bärare av samhällskritik och främjare av det offentliga och demokratiska samtalet.

I den övergripande regionala utvecklingsstrategin för Örebroregionen, RUS, pekas kulturen ut som ett viktigt utvecklingsområde för regionens framtid. Det kulturpolitiska programmet fördjupar frågorna och formulerar mål och handlingsvägar för att med gemensamma insatser skapa ett spännande och sprudlande kulturliv, tillgängligt för alla människor.

Det händer mycket inom kulturpolitiken både på regional och nationell nivå. När kulturprogrammet nu kommer i nytryck har riksdagen beslutat om en ny nationell kulturpolitik som innebär ett utvidgat regionalt ansvar. Den nya Kultursamverkansmodellen ger oss nya möjligheter, men också ett ökat ansvar för den regionala kulturens framtid. Det ställer nya krav på dialog och samarbete mellan staten, regionen och kommunerna.

Med det regionala kulturpolitiska programmet har vi fått en gemensam och viktig plattform för det nya uppdrag som väntar. Med målen som riktmärke siktar vi mot att ta rollen som en lustfylld, framgångsrik och synlig kulturregion i Sverige och Europa.

Örebro i september 2010

Irén Lejegen
Regionråd

Innehåll

Inledning	5
Utgångspunkter och perspektiv	6
Vår syn på kultur	7
Omvärld och trender	8
Ökad mångfald	8
Nätverkssamhällets betydelse	8
Ökat behov av äkthet och mening	8
Förändrade kulturmönster	8
Dynamiska regioner drar ifrån	9
Institutionernas kris	9
Utvecklingsmöjligheter	10
Levande kultur i en pulserande region	
Målbilder 2025	11
Kreativa och tillgängliga mötesplatser	11
Minnesvärt och berörande – över förväntan	11
Mångfald av uttryck	11
Kultur på barn och ungas villkor	11
Forskning och utbildning – den spetsiga regionen	12
Nytänkande och samarbete – 1+1=3	12
Offensiv kulturpolitik och dynamisk debatt	12
Stark historia och identitet	12
Strategier	13
Starkt och tydligt regionalt ledarskap	14
Samarbete över gränser	14
Låt världen möta Örebroregionen!	14
Stöd ungas kultur	15
Stärk demokratin genom det offentliga samtalet	15
Gör kulturen synlig	15
Forma berättelsen	16
Gör kulturen tillgänglig för alla	16
Fler levande kulturarenor	17
Uppmuntra till nyskapande och mångfald	17
Slutord	18
Kulturen som en motor i samhällsutvecklingen	18
En framgångsrik kulturverksamhet i Örebroregionen	18

Inledning

Om vi inte främjar kulturen – vad är då meningen med all vår strävan? Frågan ställdes av Winston Churchill i en budgetdebatt 1942, mitt under brinnande världskrig. Kultur är helt nödvändigt för en positiv samhällsutveckling.

Kultur har också en avgörande betydelse för en regions dragningskraft och möjlighet att utvecklas. Människor söker sig till miljöer som kan erbjuda ett rikt kulturliv, kreativa mötesplatser och upplevelser som berör. Dynamiska regioner präglas av modet att våga tidigare oprövade samarbeten mellan kultur, teknik, naturvetenskap, vård och omsorg, näringsliv etc.

Inom ramen för arbetet med den regionala utvecklingsstrategin (RUS) har Regionförbundet Örebro samordnat arbetet med att formulera mål och strategier för kulturens utveckling i Örebroregionen. Programmet utgår från ett regionalt utvecklingsperspektiv och tar sin utgångspunkt i regionens vision:

The Heart of Sweden – en pulserande region med bästa läget.

Kulturprogrammet ska stödja, fördjupa och komplettera den övergripande regionala utvecklingsstrategin och formulera gemensamma kulturpolitiska mål för kulturområdet.

Arbetet har genomförts med stort engagemang i en processgrupp med personer från länets alla kommu-

ner, kulturinstitutionerna, universitetet, länsstyrelsen, landstinget, folkbildningen och representanter för det fria kulturlivet. Sammanlagt har omkring 70 personer deltagit.

Tillsammans har gruppen arbetat med frågan: *Hur ser ett framgångsrikt kulturliv ut 2025?* Vad krävs av oss tillsammans för att vi ska nå våra gemensamma önskningar och mål?

Det saknas idag en samlad bild av kulturlivet i Örebroregionen. Det krävs en grundlig översyn och analys av kultursektorn för att göra de rätta prioriteringarna och satsningarna. Detta kulturprogram måste därför följas av en process för att tydliggöra målen i en handlingsplan för de närmaste åren. Den ska innehålla konkreta insatser och förslag till finansiering.

Kulturen i Örebroregionen har många olika aktörer, offentliga och privata. Vi är övertygade om att vi måste arbeta tillsammans för att lyckas. Gemensamma mål och strategier är en förutsättning för framgång.

Se detta kulturpolitiska program som en plattform, en värdegrund som utgångspunkt för det fortsatta arbetet. Detta är det första viktiga steget mot framtiden.

Utgångspunkter och perspektiv

Örebroregionen är redan idag en levande kulturregion på många sätt. Över hela vårt län, alla veckans dagar, sprudlar skaparkraften, i föreningslokaler, på teaterscener och konsertlokaler, i konstnärsateljéer och verkstäder. Örebroregionens invånare har anledning att känna stolthet över den kulturella rikedom. Men den region som nöjer sig och slår sig till ro blir snabbt omsprungen av andra. Örebroregionen ska inte bara vara en levande utan också en ledande kulturregion.

Kultur skapas av kulturskaparna

Ett av kulturpolitikens viktigaste uppdrag är att värna kulturell frihet och varje medborgares rätt till upplevelser och eget skapande. Kulturpolitiken ska uppmuntra och skapa förutsättningar för ett mångfacetterat kulturliv. En viktig utgångspunkt är att både offentliga, privata och ideella krafter delar ansvaret för kulturens framtid. Därför krävs gemensamma mål, fungerande samarbeten och tydliga roller och beslutsprocesser.

Nya utmaningar för regionerna

Den pågående regionaliseringen som sker över hela Europa, innebär nya, stora och spännande utmaningar för regionerna, inte minst på kulturområdet. Genom att Sveriges regioner kommer att få ett ökat inflytande över det statliga kulturstödet flyttas också kulturpolitiken närmare medborgarna. Behovet av en gemensam färdriktning och ansvarstagande för kulturen är därför viktigare än någonsin. Det ställer nya krav på en helt ny regional infrastruktur för kulturen, där en tydlig aktör samlar regionen i dialogen med staten.

Nya nationella mål för kulturen

Under arbetet med Örebroregionens kulturpolitiska program har nya nationella mål för kulturpolitiken antagits. Det är viktigt att de regionala målen harmonierar med de nationella.

”Kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund. Alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet. Kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska prägla samhällets utveckling.

För att uppnå målen ska kulturpolitiken:

- främja allas möjlighet till kulturupplevelser, bildning och till att utveckla sina skapande förmågor
- främja kvalitet och konstnärlig förnyelse
- främja ett levande kulturarv som bevaras, används och utvecklas
- främja internationellt och interkulturellt utbyte och samverkan
- särskilt uppmärksamma barns och ungas rätt till kultur.”

Ur Regeringens Prop. 2009/10:3 Tid för Kultur

Styra, stödja och inspirera

Örebroregionens kulturpolitiska program pekar ut en gemensam färdriktning med ett perspektiv femton år framåt. Det riktar sig till beslutsfattare på regional och lokal nivå som styrning och stöd i viktiga beslut. Det riktar sig till föreningslivet och de fria kulturskaparna som inspiration och vägledning.

Kort kan det sammanfattas så här:

- **Styrande** för politiska beslut på regional nivå.
- **Stödjande** för kommunala strategier och planer.
- **Inspirerande** för ideell sektor och näringsliv.

Vår syn på kultur

Ett levande dokument måste omprövas

Kulturen befinner sig just nu i en mycket spännande utvecklingsfas på både nationell och regional nivå. Förändringar i den nationella kulturpolitiken påverkar även den regionala. Ett levande måldokument måste utvärderas och omprövas kontinuerligt.

Ett kulturpolitiskt program måste också brytas ner till kortare handlingsplaner med kortare tidshorisont, prioriteringar och fördelningar av resurser.

Vissa frågor har ännu inte något svar. Vi vet ännu inte om eller när Örebro län blir en del av en större region i Sverige. Detta kulturpolitiska program utgår från den karta som finns idag, men öppnar sig för de förändringar som vi vet kommer. De mål och strategier som formulerats är inte begränsade till hur kartan är ritad för dagen.

Kulturen skapar samhället. Kulturen bidrar till mänskliga och lustfyllda möten, stimulerar till reflektion och främjar det demokratiska samtalet.

Örebroregionens kulturpolitiska program utgår från en bred syn på begreppet kultur. I den inkluderas både de traditionella konstarterna och kulturen som samhällsbyggare.

Kulturen stärker och utvecklar människors eget skapande, det är kittet som håller ihop samhället. Kultur handlar om våra gemensamma minnen och erfarenheter. Det handlar om relationer, identiteter, om platsernas betydelse, om etnisk och religiös bakgrund.

Kultur är konstnärligt skapande, både genom de traditionella konstarterna och genom den mångfald av nya konstnärliga uttryck som uppstår och ständigt förändras.

Kulturen får människor att hoppas och att drömma, den stimulerar våra sinnen och ger oss nya sätt att se på verkligheten.

Den fria konsten utmanar och vågar ifrågasätta rådande normer och värderingar i samhället.

Kultur handlar om det som vi tycker är viktigt att föra vidare till kommande generationer. Det är vårt sätt att förbinda nuet med det förflutna och med framtiden.

Omvärld och trender

Hur förändras den omvärld som kulturens verksamheter och näringar ska verka i? I arbetet med det kulturpolitiska programmet har ett antal trender och omvärldsförändringar identifierats, som kan ha stor påverkan på framtidens kultur i Örebroregionen.

Trender är långsiktiga förändringar i samhället och i omvärlden. Vi måste förhålla oss till trenderna för att nå dit vi vill.

Här finner vi de stora övergripande drivkrafterna som påverkar hela samhällsutvecklingen; ett ökat fokus på hållbar utveckling, ökad globalisering, en ökad individualisering och globala klimatförändringar.

Det finns också specifika trender som har en direkt påverkan på förutsättningarna för en framgångsrik kulturverksamhet i vår region.

Ökad mångfald

Mångfalden har ökat i Sverige. Landet är allt mer heterogent när det gäller till exempel etnisk tillhörighet, religiös tro, åsikter och livsstilar. Samtidigt blir de nischade intressena både fler och mer specialiserade. Den individuella särprägelns får allt större utrymme.

Mängden kulturyttringar och kulturuttryck ökar också, liksom platserna där kulturen exponeras. Gränserna mellan olika kulturformer luckras upp. Motsättningen mellan fin- och populärkultur suddas ut.

Nätverkssamhällets betydelse

Tack vare nätverkssamhällets framväxt ökar förutsättningarna för global kommunikation. Ny teknik ger större möjlighet till egna, skraddarsydda lösningar samt nya och vidgade kontaktytor. Det är i de sociala nätverken på nätet man konsumerar kultur, spelar spel och umgås. Detta får till effekt att medborgarnas kulturaktiviteter ökar. Det gäller såväl konsumtion av kultur som medskapande. Antalet möjliga arenor har ökat starkt bland annat på grund av framväxten av nya nätkulturer.

Samtidigt sker förändringar snabbt och ständigt. Allt sker samtidigt och dagens människor tar emot många intryck – 24 timmar om dygnet, 7 dagar i veckan, 52 veckor om året. Mediekonsumtionen blir allt mer simultan och fragmentiserad.

Ökat behov av äkthet och mening

I det postmoderna samhället blir det få värden som är givna eller beständiga. Det ”verkligt äkta” blir därmed en bristvara. Den ökade ytligheten får en motkraft genom ett sökande efter äkthet, innerlighet och verkliga möten. Samhällets historia – berättelserna – skapar mening och kan vara ett sammanhållande kitt i ett alltmer uppsplittrat samhälle.

Ett starkt lokalt kulturliv kan både ta kraft ur globaliseringstrenden och balansera bristen på det verkligt äkta.

Förändrade kulturmönster

Relationen mellan arbetsliv och fritid har förändrats. Inträdet i arbetslivet sker senare och utträdet tidigare. Man talar om vuxna barn och gamla tonåringar. Detta påverkar kulturkonsumtionen.

Det finns också en ”digital klyfta” mellan generationerna. Unga kan välja mellan olika kulturformer som vuxensamhället inte alltid förstår eller har insikter i. Nya vägar för kommunikation växer fram, vilket skapar nya förutsättningar för dialog och medskapande. Gratis åtkomst till kultur via nätet är något som många tar för givet.

Vidare finns en större insikt om och ett ökat behov av kultur som stöd för hälsa och välbefinnande, både på individuell nivå och som en del av folkhälsan.

Inkomstspridningen har ökat i Sverige. Klyftorna mellan de som är i arbete och de som inte kommer in på eller står utanför arbetsmarknaden har blivit tydligare. Detta påverkar såväl kulturkonsumtion som kulturproduktion.

Dynamiska regioner drar ifrån

En regions, bygds eller stads framtid ligger i förmågan att bygga attraktivitet för sina invånare. Dynamiska regioner drar ifrån. Några få storstadsregioner ökar sin befolkning, medan flertalet kommuner tappar invånare. De funktionella arbetsmarknadsregionerna blir färre men större. Flyttströmmar och nyföretagande dras till kreativa platser.

Institutionernas kris

För personalintensiva verksamheter ökar kostnaden mer än för varuproduktion. Traditionella, offentligt finansierade kulturinstitutioner (till exempel teatrar, bibliotek, konsthallar) får därför allt svårare att klara finansieringen medan nya, främst digitala kulturformer, ofta hittar andra vägar och finansieringsmöjligheter.

Utvecklingsmöjligheter

Bärkraftiga strategier ska ta vara på de tillgångar som finns. Det finns mycket som är bra inom Örebroregionens kulturliv, men det finns även sådant som kan bli ännu bättre.

Här listas kort några av de tillgångar och brister som lyfts fram under arbetets gång. En fördjupad analys återfinns i underlagsrapporten.

Dessa utvecklingsmöjligheter blir, tillsammans med omvärlds- och trendanalysen, ett avstamp för kulturprogrammets mål och strategier.

Tillgångar

- Bästa läget
- Mångkulturellt samhälle
- Kulturmiljöer och kulturlandskap
- Starka kulturformer
- Måltiden och värdskapet
- Eldsjälar och förebilder

Brister

- Funktionella kulturarenor
- Image och marknadsföring
- Finansiering
- Helhetssyn och ledarskap
- Dynamisk kulturdebatt
- Regional identitet

Målbilder 2025

Här följer Örebroregionens åtta mål för hur kulturen ska utvecklas till 2025.

Kreativa och tillgängliga mötesplatser

Kulturen är tillgänglig för alla. Kultur är möjligt att utöva och uppleva för alla regionens invånare.

Mötesplatserna, fysiska som virtuella, är grunden för ett kreativt och öppet kulturliv. Tack vare modern teknologi finns nya förutsättningar för kulturen, under hela dygnet, oavsett var man bor. Kreatörer lockas till regionen för dess förmåga att synliggöra och tillgängliggöra kultur såväl fysiskt som virtuellt. Genom den nya tekniken har regionens kulturliv etablerat nya relationer långt utanför Sveriges gränser. Ett exempel på Örebroregionens internationella prägel är att Örebro, tack vare teckenspråkets ställning i kommunen, är Europas teckenspråkiga huvudstad.

Som regionens största kommun har Örebro en speciell roll att tänka regionalt. Örebro är ett skyltfönster för kulturen i hela regionen. Årliga evenemang i stora format genomförs på flera platser i regionen. Evenemangen kompletterar och stärker varandra.

Kulturen är en självklarhet för hälsa och välbefinnande. Inom vården och omsorgen finns många möjligheter för kulturupplevelser. De offentliga kulturinstitutionerna är spännande och välkomnande mötesplatser där nya idéer och ny teknik tas tillvara.

Minnesvärt och berörande – över förväntan

Örebroregionen satsar på upplevelser som ger avtryck och berör. Det gäller såväl det stora som lilla formatet. Här vågar man sticka ut och satsa på det spektakulära och publikdragande som röner stor uppmärksamhet i hela Europa. Regionen är känd som en dynamisk kulturregion, värd att besöka och intressant att bo i. Örebroregionens strategiska läge

i Sverige tillsammans med gott värdskap, ett sprudlande kulturliv och attraktiva arenor för kulturevenemang har gjort regionen känd långt ut i världen.

Olika delar av regionen finner sina nischer. Örebroregionen är den svenska livescenens centrum med en mängd stora och små scener. Regionens satsning på design och arkitektur har skapat spännande landmärken som blivit symboler för den kreativa lusten. Regionens rika kulturmiljöer används för att levandegöra vår historia.

Regionen är laddad med berörande och överraskande upplevelser.

Mångfald av uttryck

Örebroregionens befolkningsstruktur med många olika nationaliteter, trosinriktningar och språkgrupper är en styrka som tas tillvara. Kulturen bygger broar och skapar möten över gränser. Här ges förutsättningar för mångfalden på många olika sätt. Det finns plats för det nya, för de nya konstformerna, de nya rösterna, de nya uttrycken, både i det stora och lilla formatet. Här finns plats för en kulturell mångfald som omfattar sektorer bortom de traditionella kulturarenorna.

Att tänka jämställt är Örebroregionens ledstjärna, och därmed även kulturens. Mångfald, tolerans och socialt ansvarstagande är ett fundament i regionens identitet och varumärke.

Kultur på barn och ungas villkor

Örebroregionen är ledande inom barn och ungdomskultur. Alla barn och unga, pojkar och flickor, har möjlighet att uppleva och skapa kultur. Det finns lustfyllda och lockande träffpunkter för ung kultur, som också öppnar för möten över generationsgränser.

De regionala kulturinstitutionerna har ett särskilt ansvar att skapa lust och intresse för kultur bland barn och ungdomar.

Skolan är också en viktig kulturinstitution. Kulturen i skolan är en vital del för att utveckla individen och förstå samhället. Alla skolbarn har tillgång till väl-sorterade och kompetent bemannade skolbibliotek.

Kulturskolor eller andra arenor för ung kultur finns över hela regionen.

Utifrån FN:s deklaration om barnets rättigheter redovisar all offentligt finansierad kulturverksamhet sitt arbete i ett barnkulturbokslut.

Forskning och utbildning – den spetsiga regionen

Örebro Universitet är ett framstående kunskapscentrum inom kulturområdet, vilket har gett positiva effekter för hela utbildningssystemet. Forskare och innovatörer söker sig till regionens dynamiska och kreativa utbildningsmiljöer. Regionen lyfter ”nische” utbildningar med inriktning mot framtida kulturverksamheter. En sådan nisch är kulturens roll för barn med särskilda behov. En annan inriktning är utvecklingen av interkulturella processer. Centralt är också möjligheten att integrera kulturperspektivet i andra forskningsdiscipliner och utbildningssystem.

Nytänkande och samarbete 1+1=3

Inom kulturområdet har många livfulla samarbeten och experiment mellan olika konstformer satt Örebroregionen i strålkastarljuset på den internationella kulturscenen.

Nya samarbeten har uppstått mellan kultur och näringsliv, särskilt inom tillverkningsindustrin. De kulturella näringarna har utvecklats och är en bärande del i den regionala tillväxten. Eftersom kultur är en viktig aspekt inom andra politikområden är konstnärer och andra kulturarbetare naturliga resurser inom exempelvis samhällsbygget.

Det civila samhället blomstrar med nätverk som skapar samarbeten mellan enskilda och föreningar.

Folkbildningen har en nyckelroll i att skapa möten och ge förutsättningar för människor och idéer att finna sin kraft och växa.

Nya samverkansformer har bildats mellan kommuner och mellan regioner för att upprätthålla en fortsatt hög kompetens kring kulturadministration och utvecklingsinsatser.

Det goda samarbetet har blivit ett signum för hela regionens förmåga att tänka och skapa nytt.

Offensiv kulturpolitik och dynamisk debatt

Örebroregionen präglas av en offensiv och förutsättningskapande kulturpolitik. Här står alltid kulturfrågorna högt på politikens agenda eftersom kulturen ses som en kraft för hållbar tillväxt, livskvalitet och samhällsplanering.

Ett ständigt pågående samtal om kultur, kreativitet och konst drar tänkande och skapande människor till vår region. Kulturen uppmuntrar det offentliga samtalet som stärker demokratin.

Stark historia och identitet

Berättelserna, minnena och kulturarvet ger Örebroregionen en positiv självbild och framtidstro.

Regionens unika kulturmiljöer, särdrag och de kulturella uttrycken tas tillvara och har skapat en tydligare regional identitet och ett starkare varumärke. Både fysiska miljöer och den senaste tekniken ger berättelserna liv och mening.

Även regionens rika tillgång på vattendrag och sjöar har blivit en viktig kulturnisch. Vattnet, med sina möjligheter och risker har fått en central betydelse i utvecklingen av ett hållbart samhälle.

Strategier

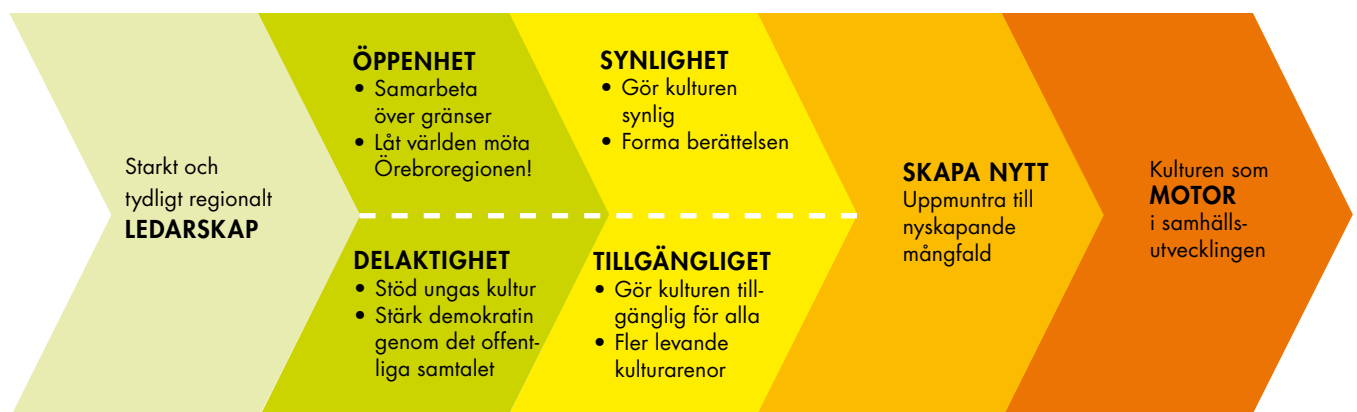
Att skapa strategier handlar om att beskriva vad man ska göra för att forma sin framtid, för att nå dit man vill. Strategi är ett mönster av beslut och handlingar i nutid för att säkra framtida framgång och tillvarata möjligheter.

Strategi är att välja – och att välja bort.

Strategierna innebär en prioritering, men allt ska inte göras på en gång. Därför kommer strategierna att

kompletteras med en process kring handlingsplaner där ansvariga och intressenter kommer att identifieras.

Nedan följer tio strategier för kulturverksamheten i Örebroregionen. Strategierna har grupperats i sex huvudgrupper enligt figuren nedan. "Kulturen som motor" ses som den sammanfattande färdriktningen.

Starkt och tydligt regionalt ledarskap

Tydlighet i roller, mandat, beslutsprocesser och finansiering

För att en regional kulturpolitik ska kunna förverkligas krävs en samlad och stark organisation med ett kompetent och lyhört ledarskap. Uppdrag och mandat, beslutsprocesser samt ansvar kring finansiering måste vara tydligt. Kommunikationen mellan de olika aktörerna på det offentliga kulturområdet ska fungera snabbt och enkelt. Regionala och kommunala program och strategier länkas samman där både roller och ansvar preciseras.

Ekonomisk infrastruktur – hantering av bidrag och finansiering

Den ekonomiska infrastrukturen för kulturen ska länkas tydligt till det kulturpolitiska programmet. Stödet till kulturen måste vara utformat så att det är enkelt och tillförlitligt. Det är också viktigt att finna nya former och möjligheter till finansiering både inom den offentliga och privata sfären.

Vinst med strategin

Ett väl definierat ledarskap och tydliga roller, på regional och lokal nivå, är en förutsättning för att kunna genomföra kulturprogrammet i sin helhet och i sina delar. En samlad regional organisation och ledning är en förutsättning för en tydlig koppling mellan mål, strategier och handling.

Samarbete över gränser

Fördjupade samarbeten mellan offentligt och privat, samt över geografiska och organisatoriska gränser, skapar nya sammanhang. Det ger draghjälp till nya former för finansiering av olika kulturprojekt. Gränsöverskridande och nyskapande samarbeten ska därför uppmuntras och stimuleras.

Kulturen tar allt större plats inom näringslivet

Kulturella näringar utgör den del av det samlade näringslivet som växer snabbast. Kulturen får därmed allt större påverkan på regional tillväxt och är nödvändig för en positiv utveckling.

I en utvecklad samverkan med många andra näringar kan de kulturella näringarna bidra med kunskap som är viktig för ett nytänkande näringsliv. Detta leder till ökad volym och sysselsättning både inom kultursektorn och i andra delar av näringslivet.

Vinst med strategin

Samverkan över organisatoriska och geografiska gränser skapar dynamik. Kulturen ses inte bara som en katalysator, utan även som en långsiktig kraft.

Låt världen möta Örebroregionen!

Örebroregionen är visserligen ”The Heart of Sweden”, men hjärtat behöver syre för att kunna slå och syret finns i världen omkring oss. Vi behöver därför på olika sätt och på många nivåer samarbeta med internationella aktörer inom kulturområdet. Kulturen är en fantastisk dörröppnare när det gäller att skapa kontakt mellan människor, nationer och kulturer. Se möjligheterna i den interkulturella kompetens som finns på hemmaplan.

Uppmuntra internationella kontakter

Uppmuntra till internationellt samarbete. Stöd kontakter, nätverk och samarbeten. Skapa möjligheter för samfinansiering. Öka kunskapen om internationella nätverk och EU:s kulturpolitik. Bjud in internationella kulturutövare och se till att kultur från Örebroregionen får möjlighet att presenteras internationellt. En omvärldsanalys gör att man lättare förstår hur världen utvecklas och bör ske i dialog med regionens kulturutövare.

Kulturturism

Skapa en fungerande samordning och marknadsföring av regionens kulturutbud för besöksnäringen.

Vinst med strategin

Ökar omvärldsinsikten och stärker den kulturella dynamiken. Det internationella perspektivet är en förutsättning för ett öppet och interkulturellt kulturliv, samt ger möjligheter till nya samarbeten, idéer och ny finansiering.

Stöd ungas kultur

Alla barn ska ges lika tillgång till kultur. Det är särskilt viktigt att ge samma möjligheter för alla barn, oavsett kön, etniskt ursprung, bostadsort eller funktionsnedsättning. Stöd ungdomars eget skapande, erbjud upplevelser och möjliggör lärande om kultur. Kultur för och med unga bör samordnas inom regionen. De regionala kulturkonsulenterna är viktiga resurser i detta arbete.

Skolan

Skolan är en viktig arena för att nå barn och unga, och arbetet med kulturen i skolan måste få hög prioritet. Regionen måste ha en god beredskap för att möta statliga initiativ som främjar kultur i skolan. Regeringens proposition 2009/10:3 talar om vikten av att ge barn och unga möjlighet till eget skapande och att tidigt få möta det professionella kulturlivet. Det utvecklar elevernas kreativitet och förbättrar möjligheten att nå skolans kunskapsmål.

Kulturskolor

Kulturskolorna är viktiga som förbindelse mellan skolan och övrigt samhällsliv. Utöver att vara en arena för ungas kulturutövande kan kulturskolorna också fungera som en plattform för kommunernas kulturliv. Det är väsentligt att stärka och vidareutveckla de kommunala musik- och kulturskolorna. Det är också viktigt att skapa gemensamma regionala arenor för kulturskolorna.

I de fall där mindre kommuner har svårt att kunna erbjuda ett fullgott utbud inom de olika konstformerna, bör man uppmuntra alternativa lösningar.

Utanför skolan

Utveckla nya former för kulturskapande även utanför skolan, i exempelvis föreningslivet och inom folkbildningen. Det gäller att hitta nya mötesplatser för ungas kulturutövande, men även att utveckla de som redan finns, bland annat bibliotek och regionala kulturinstitutioner. Ungdomar ska också uppmuntras att arrangera egna evenemang. Särskilda satsningar måste göras för att nå unga i socialt utsatta områden.

Vinst med strategin

Stärker ungas arbete och intresse för kultur, vilket i sin tur leder till stärkt kulturell verksamhet och hållbar utveckling (särskilt sociala aspekten) i regionen. Att se ung kultur som en kreativ kraft som utvecklar samhället.

Stärk demokratin genom det offentliga samtalet

Kulturen är en viktig del av det offentliga samtalet som i sin tur stärker demokratin. När många olika idéer och åsikter bryts mot varandra ökar toleransen och mångfalden. Kultursektorn är drivande i frågor som rör jämställdhet, ökad mångfald och integration, vilket stärker den sociala samhörigheten. I och med att de olika kultur- och konstformerna kan befrukta varandra kan de också skapa förutsättningar för nya arenor för samhällsdebatten.

Den demokratiska fjärilen: En liten kulturell rörelse på en plats kan få oanade – och positiva – effekter för hela regionen.

Vinst med strategin

Stärker hållbar utveckling och social tillväxt. Sätter fokus på kulturen som motkraft och medkraft i ett öppet demokratiskt samhälle, vilket motverkar främlingsfientlighet och stelnade strukturer.

Gör kulturen synlig

Kulturen måste bli synlig för både regionens invånare och regionens gäster. Det krävs en bred samordning för att marknadsföra kulturens utbud och regionens rika kulturarv. De ideella krafternas insatser måste få möjlighet att nå en större publik.

Marknadsföring och ny teknik

För att lyckas med att bli en ledande kulturregion är en kreativ och offensiv satsning på marknadsföring, nationellt och internationellt, av största vikt. Det arbetet måste ske i samarbete med besöksnäringen.

Kultursektorn ska i samarbete med olika aktörer använda sig av modern informationsteknik. Det krävs god regional samordning för att sprida information om aktuell kultur.

Vinst med strategin

En samlad kommunikation och marknadsföring stärker regionens identitet och bidrar till att göra regionen mer synlig och attraktiv. Det kulturella utbudet och det regionala kulturarvet tas tillvara och görs mer tillgängligt. Nya aktörer dras in i arbetet med att stärka kulturen.

Forma berättelsen

Regionen rymmer många berättelser, som har formats av bland annat Bergslagens skogar, Närkeslättens öppna landskap och Vätterns vida vatten. Bergsbruk och jordbruk, mötesplatser och marknadsplatser. Regionens historia har i alla tider berikats av nya kulturer. Mångfalden är vår berättelse. Regionens identitet, profilering och varumärkesarbete ska bygga på den berättelsen. När den rika och mångkulturella historien blir synlig, stärks den regionala identiteten och därmed stoltheten för det som fanns och finns i Örebroregionen.

Fånga upp och sprid berättelserna

Regionen rymmer rika historier, de riktigt gamla berättelserna och de nya som våra nytillkomna medborgare för med sig. Tillsammans kan vi skapa berättelsen om Örebroregionen igår, idag och imorgon.

Kulturarvets betydelse

Kulturarvet, såväl det materiella som icke-materiella, ska göras tillgängligt genom att öppna upp och anpassa kulturhistoriskt intressanta platser, föremål och dokument så att de blir begripliga, användbara och angelägna. Kulturarvet ska bidra till lustfyllda och spännande upplevelser. En stor del i utvecklingen kommer att hämtas från nya tekniska landvinningar.

Vinst med strategin

Genom en levande och mångsidig berättelse stärks den regionala identiteten och därmed varumärket.

Gör kulturen tillgänglig för alla

En tillgänglig kultur kräver fysiska platser som är anpassade för en mångfald av kulturyttringar såväl i stad som på landsbygd. Kommunbibliotekens roll som de viktigaste offentliga ”vardagsrummen” ska innebära en fortsatt utveckling som träffpunkter för kulturellt nyskapande och bildning. Biblioteken och andra platser för kulturupplevelser måste vara lätta att besöka. Kulturen ska finnas tillgänglig för alla, oavsett synlig eller dold funktionsnedsättning. En stor och viktig uppgift är att nå människor som av olika skäl inte kunnat ta del av ett aktivt kulturliv.

Kommunikationer

Bättre kommunikationer, buss- och tågtrafik skapar tillgänglighet till kultur över hela regionen. Det är viktigt att kollektivtrafiken fungerar mellan regionens olika orter så att fler kan ta del av kulturevenemang och kulturmiljöer i alla delar av länet. Barn i förskola och skola måste kunna lita till en fungerande kollektivtrafik för kulturupplevelser, oavsett var de bor.

Digital infrastruktur

En utbyggd digital infrastruktur, som till exempel bredband, ökar förutsättningarna för deltagandet i nya digitala och virtuella kulturformer samt för spridningen av digitalt producerad konst, musik, litteratur etc. Kultursektorn har goda möjligheter att använda sig av modern teknik för att nå ut till nya publikgrupper.

Vinst med strategin

Ger alla möjlighet till nya och fler kulturupplevelser i hela regionen. Främjar kontakter och samarbeten över kommungränserna. Ger skolelever möjlighet att oftare besöka regionens olika kulturaktiviteter. Publikunderlaget ökar. Det blir fler besök vid regionens kulturhistoriskt viktiga miljöer. Förutsättningarna ökar för att medborgarna blir delaktiga i kulturaktiviteter, både som åskådare och som deltagare, oavsett var man bor.

Fler levande kulturarenor

Många arenor för scenkonst och levande kultur skapar dynamik. Det behövs stöd och uppmuntran till arrangörer för att hela regionen ska bibehålla och utveckla ett levande kulturliv. För att nå ut så brett som möjligt är det viktigt att använda redan befintliga kanaler och nätverk. Folkbildningen, kyrkan och föreningslivet har stor kompetens om arrangörskap och regionens levande arenor. Örebroregionen har goda möjligheter att bli nationellt ledande i utvecklingen av levande scener, men för detta krävs en målriktad organisation och ett engagerat näringsliv.

Arenor för eget skapande

Om många ska kunna delta och få utrymme för eget och aktivt skapande krävs det platser eller scener, som till exempel kulturverkstäder. Det är viktigt att behålla de mötesplatser som redan finns, men även att kunna skapa nya mötesplatser på medborgarnas villkor och på platser där medborgarna befinner sig.

Arenor för vård och omsorg

Kulturen stimulerar, ger glädje och har även bevisat läkande förmågor. Detta gör kulturupplevelser viktiga för att förebygga ohälsa, men också som en behandlande insats inom vård och omsorg. Det gäller såväl för eget skapande som att kunna ta del av professionell kultur. För att verkligen nå ut till alla måste kulturlivet ägna sig åt uppsökande verksamhet.

Regional mötesplats

För att uppmuntra mångfalden och korsbefruktningen av kulturformer behövs en regional mötesplats över kultur-, kommun- och generationsgränser.

Det är viktigt att möjliggöra möten mellan amatörer och proffs och att ge utrymme för både deltagar- och åskådarkultur. Inspirerande möten mellan hela regionens lokala kulturliv och de regionala kulturinstitutionerna uppmuntrar kulturens vidare utveckling.

Vinst med strategin

Uppmuntrar nya idéer och initiativkraft, vilket återverkar på hela kulturlivet. Att inspireras av eldsjälar och att fånga upp kreativa entreprenörer ger positiva signaler till de unga som ska ta vid. Arenorna i sig blir symboler för engagemang och framåtanda.

Främjar kreativa möten och gemensamma upplevelser. Skapar lust och inspiration till eget skapande. Skapar attraktivitet och intresse för Örebroregionen.

Uppmuntra till nyskapande och mångfald

Nytänkande och nya kulturformer ska premieras och gränsöverskridande möten och samarbeten ska uppmuntras. Mångfalden i alla dess former: etnicitet, kultur, religion, genus, ålder och utbildning, är angelägen att bejaka. Till exempel har Örebro profilerat sig som en stad där dövkultur har en självklar plats.

Smala, sparsmakade och överraskande konstformer ger en ökad bredd och variationsrikedom i kulturutbudet. Så också utvecklingen av nya konstformer som tar sin utgångspunkt i individens eller gruppens spontana behov av att uttrycka sig utanför de etablerade konstformerna.

Kopplingen till universitet och högskola är speciellt viktig. Det behövs en spetsinriktad kunskapsbildning och forskning om nya kulturformer, ny teknik och nya medier. Samtidigt är det väsentligt att ta tillvara och utveckla universitetets befintliga kompetenser och resurser inom kulturområdet. Då innovationer inte skapas av institutioner utan av människor, är det viktigt att se studenterna som en kulturell resurs.

Vinst med strategin

Bidrar till att skapa en dynamisk region. Innovationer förutsätter nytt tänkande som i sin tur främjas av gränslös mångfald. Det spontana uttrycket får ett större och friare spelrum.

Slutord

Kulturen som en motor i samhällsutvecklingen

Kultur och kreativitet spelar en viktig roll för hållbar tillväxt, för innovationer och för regionens attraktivitet. Kultur och konst behövs för att skapa en positiv samhällsutveckling. Därför behöver samspelet mellan kultur och andra samhällsområden fördjupas. Kulturen är en viktig del i det långsiktiga folkhälsoarbetet. Kulturell kompetens ska tas tillvara i den konkreta samhällsplaneringen.

Att få ta del av kulturella upplevelser eller själv få möjlighet att uttrycka sig konstnärligt är grundläggande mänskliga behov. Kultur och konst är också viktiga bärare av samhällskritik och främjare av det offentliga och demokratiska samtalet. Det är därför viktigt att värna den konstnärliga friheten och kulturens egenvärde.

En framgångsrik kulturverksamhet i Örebroregionen

Vi har identifierat ett antal viktiga omvärldsfaktorer som kommer att påverka kulturverksamheten i Örebroregionen. I regionen finns tydliga tillgångar för kulturens utveckling, men också ett antal brister. Sammantaget får vi en bild av vilka utvecklingsmöjligheter regionen har för ett levande kulturliv. När dessa möjligheter tas tillvara på bästa sätt samlar vi

kraft och kompetens för att nå de beskrivna målbilderna för vår region. Med målen som riktmärke siktar vi mot att ta rollen som en lustfylld, framgångsrik och synlig kulturregion.

För att klara av framtidens utmaningar har vi listat tio viktiga strategier. Varje strategi är viktig för att stärka kulturutvecklingen i Örebroregionen, men det finns också starka samband mellan dem. Det visar den analys som vi tagit fram under processen med kulturprogrammet (Underlag till Kulturstrategi för Örebroregionen baserad på analys av trender, tillgångar, mål och strategier).

Det innebär att alla strategierna är tätt sammanlänkade till varandra. De behöver alla genomföras. Men de blir svåra att genomföra om det inte finns ett tydligt ledarskap och en hållbar organisation för den kulturella infrastrukturen i regionen. I den strukturen är det viktigt att vara flexibel, lyhörd och att samarbeta över organisationsgränser.

Det kulturpolitiska programmet ger förutsättningar för att kulturen kommer att utvecklas till en motor i samhällsutvecklingen. Då kommer Örebroregionen att omnämnas som en pulserande och levande kulturregion.

© USTUGSBILDER, Jenny Gille, Lejbäck's teater, Johannes Nilsson Rockmusikonsulent sid 2, Oscar och Tilde Backman, sid 19, Katarina Andreasson Svenska Kammarorkesteren, Foto: www.remarc.se, tryck: Printo Welins MILJÖMÄRKT Trycksak lte nr 341 236

REGIONFÖRBUNDET
ÖREBRO

Regionförbundet Örebro
701 83 Örebro

TFN 019-602 63 00
FAX 019-18 98 29

BESÖKSADRESS
Forskarvägen 1, Örebro

E-POST regionorebro@regionorebro.se
www.regionorebro.se